

Shri Govind Guru University

Bachelor of Rural Studies 4 Years

Course

under NEP-2020.

Effective from June-2023

Syllabus for
BRS Semester 1

BRS Semester – 1 Credit Structure

Course Type	Course Code/ Group Code	Name of Course	Total Credit	Internal Marks		External Marks		Total Marks		Total	Paper Duration
				Theory	Practical	Theory	Practical	Theory	Practical		
Major Courses DSC (Any One Group)	BR23M J1AG1	Soil Management	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
	BR23M J1AG2	Introduction to Crop Production 1	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
	BR23M J1HT1	Concept Of Sustainable Agriculture In India	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
	BR23M J1HT2	Introduction to Horticulture	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
	BR23M J1AD1	Importance Of Animal Husbandry	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
	BR23M J1AD2	Domestic Animals & Cattle Breeds	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
	BR23M J1RE1	Community Development Program	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
	BR23M J1RE2	Introduction to Rural Extension 1	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
Minor Courses DSE (Any One not related with Major Course)	BR23M N1AG1	Introduction to Crop Production 1	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
	BR23M N1HT1	Introduction to Horticulture	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
	BR23M N1AD1	Domestic Animals & Cattle Breeds	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
	BR23M N1RE1	Introduction to Rural Extension 1	4	11/30	07/20	18/50	-	29/80	07/20	36/100	120 Mins.
Multi. Discipline - MDC	BRS23 MD101	Social, Religious & Political History of India	4	18/50	-	18/50	-	36/100	-	36/100	120 Mins.
Ability Enhancement - AEC	BRS23 AE101	English	2	09/25	-	09/25	-	18/50	-	18/50	60 Mins.

Skill Enhancement/Internship - SEC	BRS23S E101	Field Work	2	-	09/25	-	9/25	-	18/50	18/50	60 Mins.
Value Added - VAC	BRS23 VA101	Yoga, Ayurveda & Holistic Living	2	09/25	-	09/25	-	18/50	-	18/50	60 Mins.

Rules for selection of subjects & general notes.

1. Select any one major group out of following 4.
  - a. Agronomy
  - b. Horticulture
  - c. Animal Husbandry & Dairy Sciences
  - d. Rural Extension
2. Select any one minor group out of following 4, subject to that minor is not selected as major above.
  - a. Agronomy
  - b. Horticulture
  - c. Animal Husbandry & Dairy Sciences
  - d. Rural Extension
3. MDC, SEC, AEC and VAC are compulsory.
4. No separate syllabus for practical are suggested, practical in accordance with theory syllabus should be conducted by the college.

Evolution Pattern for **Major Course** and **Minor Course** Subjects will be as follows.

Sr.	Details of Evolution	Weightage	Marks
1	Internal (Theory & Continuous Evolution)	60%	30
2	Internal (Practical)	40%	20
	Total Internal	100%	50
3	External Semester End (Theory)	50%	50
	Total	100%	100

Question paper pattern of External Semester End (Theory) for **Major Course**, and **Minor Course** Subjects will be as follows. Duration of Semester end exam will be 2:00 hours.

Sr.	Details of Evolution	Marks
1	A descriptive question from unit 1 or A descriptive question from unit 1	10
2	A descriptive question from unit 2 or A descriptive question from unit 2	10
3	A descriptive question from unit 3 or A descriptive question from unit 3	10
4	A descriptive question from unit 4 or A descriptive question from unit 4	10
5	MCQ 10 questions from unit 1 To 4	10
	Total	50

Teaching-Learning Methodology for **Major Course**, and **Minor Course subjects** is suggested below. The faculty/institution may improvise the methodology.

1	Lecture method, audio/video presentation, PPT, Black board work.
2	Assignments, Presentations, Group Discussions
3	Practical Work in Labs/Fields/Agency as per the syllabus. No separate practical syllabus is suggested.
4	Students are expected to maintain record book, journal, and lab work books.

Evolution Pattern for **MDC** Subjects will be as follows.

Sr.	Details of Evolution	Weightage	Marks
1	Internal (Theory & Continuous Evolution)	50%	50
3	External Semester End (Theory)	50%	50
	Total	100%	100

Question paper pattern of External Semester End (Theory) for **MDC** subjects will be as follows.
Duration of Semester end exam will be 2:00 hours.

Sr.	Details of Evolution	Marks
1	A descriptive question from unit 1 or A descriptive question from unit 1	10
2	A descriptive question from unit 2 or A descriptive question from unit 2	10
3	A descriptive question from unit 3 or A descriptive question from unit 3	10
4	A descriptive question from unit 4 or A descriptive question from unit 4	10
5	MCQ 10 questions from unit 1 To 4	10
	Total	50

Teaching-Learning Methodology for **MDC Subjects** is suggested below. The faculty/institution may improve the methodology.

1	Lecture method, audio/video presentation, PPT, Black board work.
2	Assignments, Presentations, Group Discussions

For **AEC** and **VAC** subjects following will be the teaching learning methodology, evolution pattern and the question paper pattern in university term end theory exam.

Teaching-Learning Methodology:

1	Lecture method, audio/video presentation, PPT, Black board work.
2	Assignments, Course-work, Viva-Presentation

Evaluation Pattern

Sr.	Details of Evolution	Weightage	Marks
1	Internal (Theory & Continuous Evolution)	50%	25
2	External Semester End (Theory)	50%	25
	Total	100%	50

Question paper pattern of External Semester End (Theory) for **AEC** and **VAC** subjects will be as follows. Duration of Semester end exam will be 1:00 hours.

Sr.	Details of Evolution	Marks
1	A descriptive question from unit 1 or A descriptive question from unit 1	10
2	A descriptive question from unit 2 or A descriptive question from unit 3	10
3	MCQ 05 questions from unit 1 To 3	05
Total		25

For **SEC** subjects following will be the teaching learning methodology, evolution pattern, Examination semester And Viva – Voce, Presentation

Teaching-Learning Methodology:

1	Lecture method, audio/video presentation, PPT, Black board work.
2	Field Visits, Record Keeping/Journal/Diary, Reporting, Presentation, Group Discussion, Viva-voce

Evaluation Pattern

Sr.	Details of Evolution	Weightage	Marks
1	Internal (Field Visits, Journal/Diary)	50%	25
2	External Semester End (Practical) Presentation, Viva Voce	50%	25
	Total	100%	50

External Semester End (Field Work) for **SEC** Subjects will be as follows. External exam Viva-Presentation Conduce by college

Level U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Cre dit	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Durati on
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Major Course	BR23MJ 1AG1	Soil Management	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.

Course Objectives: હેતુઓ	વિદ્યાર્થીઓને જમીન વિશેની સમજ કેળવવી વિદ્યાર્થી જમીનનું ખેતીમાં મહત્વ જાણે વિદ્યાર્થી જમીનના બંધારણ વિશે જાણે
--------------------------------	---

Unit	Description	Weightage
૧	જમીનનું રાસાયણિક બંધારણ	
	૧) જમીનનો P.H. અને પોષકતત્વોની લભ્યતાનો સબંધ ૨) P.H.ને અસર કરતાં પરિબલો ૩) ક્ષરયુક્ત જમીન સુધારણા ૪) અમ્લીય જમીન સુધારણા	૨૦ %
૨	જમીન વ્યવસ્થા	
	૧) જમીનનું મહત્વ ૨) જમીન ધોવાણના પ્રકાર ૩) જમીન ધોવાણની સમસ્યા અને નુકશાન ૪) જમીન ધોવાણના ઉપાય	૨૦ %
૩	જમીન ફળદ્રુપતા	
	૧) જમીનની ફળદ્રુપતા અને ઉત્પાદકતા ૨) જમીનની ફળદ્રુપતાનો આધાર ૩) જમીન ફળદ્રુપતા વધારવાનો ઉપાય ૪) જમીનના પ્રકાર	૨૦ %
૪	વનસ્પતિને જરૂરી પોષકતત્વો	

૧) પોષકતત્વોની અવસ્થા નક્કી કરતાં સિધ્ધાંતો ૨) પોષકતત્વોનું વર્ગીકરણ ૩) પોષકતત્વોના છોડમાં અગત્યના કાર્યો ૪) પોષકતત્વોની ઉણપો અને તેના પ્રમાણેની છોડ પર અસર	૨૦ %
ઉપરના ચાર યુનિટમાંથી ૧૦ MCQ હેતુલક્ષી/વૈકલ્પિક પ્રશ્નો પુછાશે	૨૦ %
ટોટલ	૧૦૦ %

સંદર્ભ ગ્રંથો

- ૧ જમીન વિજ્ઞાન અને વ્યવસ્થા – શ્રી બાબુભાઈ અવરાણી
- ૨ જમીન વિજ્ઞાન અને વ્યવસ્થા – ડૉ હસમુખ સુથાર
- ૩ પર્યાવરણ સાથી – વિકસત સસ્થા અમદાવાદ
- ૪ કૃષિ ગોવિદ્યા માસિક – કૃષિ વિદ્યાલય આનંદ

Level U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Cre dit	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Durati on
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Major Course	BR23MJ1 AG2	Introduction to Crop Production 1	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.
	Minor Course	BR23MN 1AG1	Introduction to Crop Production 1	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.

Course Objectives: දේශ්‍ය	<p>1. To aware the students about plant-soil relationship.</p> <p>2. The students can know about the tillage and tillage management to increase the crop yield.</p> <p>3. To aware the students about sowing methods, fertilizer managements and after crop of the for maximum yield of the crop.</p> <p>4. The students can know the importance of crop rotation and mixed cropping in crop production & better soil management.</p>
---------------------------------	---

Unit	Description	Weightage
1	What is plant – soil relationship? Factors affecting plant growth.: Light, Temperature, Relative humidity, Soil aeration, Soil structure texture and soil fertility, Soil porosity and its importance, Soil microorganisms, Soil reactions. Improving Soil & Plant Nutrients: Nutrients-Types & Classification, Chemical Fertilizers, Organic Manure, Compost, Oil Cakes	20%
2	Tillage: Definition, Aims, Types, Depth / Number of Tillage Preparation of Soil, Factors effecting Tillage Requirements, Limitation of Tillage, Minimum Tillage	20%
3	Seed & its importance., Characteristics of good seeds., Seed treatments before sowing., Methods of sowing., Methods of planting., Sowing / planting distance., Factors determining sowing / planting., Depth of sowing., Seed rate.	20%
4	What is crop rotation., Principles of crop rotations., What is mixed cropping., Merits & Demerits of mixed cropping.	20%
	MCQ 10 questions from unit 1 To 4	20%
		100%

Suggested Readings

1. “Jamin Vyavastha & pak Utpadan (Guj. Ed.) - Dr. A. S. Patel & Dr. R. S. Joshi.
2. “Krushhi Pragati” (Gujarati Ed.) – Ishwarbhai Chaturbhai Patel.
3. Fundamentals of Agronomy. - Gopal Chandra De.
4. “Pak Utpadan Vigyan” (Gujarati Ed.) – Babubhai Avarani.
5. “Jamin Vigyan & Jamin Vyavastha” (Gujarati Ed.) – Babubhai Avarani.
6. Modern Techniques of Raising Field crops” – Chhida Singh.

Level U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Cre dit	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Durati on
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Major Course	BR23MJ 1HT1	Concept Of Sustainable Agriculture In India	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.

Course Objectives: હેતુઓ	વિદ્યાર્થીઓને વનસ્પતિ વિશેની સમજ કેળવવી વિદ્યાર્થી ટકાઉ ખેતીનું મહત્વ જાણે વિદ્યાર્થી બાગાયતી પાકો વિશે જાણે
--------------------------------	--

Unit	Description	Weightage
૧	૧) વનસ્પતિ જીવનો પરિચય ૨) વનસ્પતિ જીવની લાક્ષણિકતા ૩) વનસ્પતિ જીવનું વર્ગીકરણ ૪) વનસ્પતિ જીવનું મહત્વ	૨૦ %
૨	૧) ભારતમાં ટકાઉ ખેતીનો પરિચય ૨) ટકાઉ ખેતીની વ્યાખ્યા, મહત્વ ૩) ટકાઉ ખેતીના ધ્યેયો ૪) ટકાઉ ખેતી માટેનું રાષ્ટ્રીય મિશન - ગોલ્ડ	૨૦ %
૩	૧) પરમાકલ્ચર ૨) એકવાપ્રોનીક્સ ૩) હાઇડ્રોપ્રોનીક્સ ૪) મશરૂમની ખેતી	૨૦ %
૪	૧) બાગાયતી પાકો અને કૃષિ વનીકરણ ૨) પાક પરિભ્રમણ ૩) બહુવિધ પાક પધ્ધતિ - મિશ્ર ખેતી ૪) જૈવિક નિયંત્રણ	૨૦ %
	ઉપરના ચાર યુનિટમાંથી ૧૦ MCQ હેતુલક્ષી/વૈકલ્પિક પ્રશ્નો પુછાશે	૨૦ %
ટોટલ		૧૦૦ %

સંદર્ભ ગ્રંથો

1. સામાન્ય કૃષિવિજ્ઞાન - ઓટ્ટમાઈ જે પટેલ .ડૉ -યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
2. સામાન્ય વૃક્ષી નેશનલ બુક - શાંતાપાઉં.એસ.ડૉ -ટ્રસ્ટ ઇન્ડિયાદિલ્લી નવી ,
- 3.વિરેશ ઓર્ગોનીક ફાર્મિંગ એન્ડ સસ્ટેનેબલ 1997 એ .શિવશંકર કે અને સ્નિગલાચર એમ GK એગ્રીકલ્ચર

Level U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Cred it	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Durati on
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Major Course	BR23MJ1 HT2	Introduction to Horticulture	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.
	Minor Course	BR23MN 1HT1	Introduction to Horticulture	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.

Course Objectives: હેતુઓ	<p>(i) Introduce students to fundamental principles and concepts of horticulture science.</p> <p>(ii) Impart students to get theoretical as well as practical knowledge of horticulture science so useful in progressive farming.</p> <p>(iii) Introduce students to major horticultural crops of Gujarat</p> <p>(iv) Introduce students with economical aspects of horticulture</p>
--------------------------------	--

Unit	Description	Weightage
Unit: 1 Introduction to Horticulture	(a) Definition (i) Horticulture (ii) Pomology (iii) Olericulture (iv) Floriculture (v) Forest (vi) Garden (vii) Annual flower (viii) Biannual flower (ix) Green House (x) Bio fertilizer (xi) Plant growth regulator (xii) Budding (xiii) layering (xiv) Grafting (xv) Nursery (b) Different climatic zone for fruit crops in India (i) Temperate zone (ii) Tropical zone (iii) Sub-tropical zone	20%
Unit: 2 Plant	(i) Characteristics of plant (ii) Definition, function, and modification of plant part (Brief) (i) Root (ii) Stem (iii) Leaf (iv) Flower (v) Fruit	20%
Unit: 3 Importance of fruits and future scope	(i) Nutritive value (ii) Economical view (iii) waste land utilization (iv) Export to earn foreign currency. (v) Horticulture base industries (vi) Opportunities of employment (vii) Benefit to utilization of different climate and geographical area (viii) Co-operative society and market etc.	20%
Unit: 4 Plant water relationship	Water -(i) Importance of water for plant growth (ii) Quality of water (iii) Different Irrigation method, its merits and limitations. Propagation- (i) Definition (ii) Types of propagation (a) Sexual propagation - Merits and Demerits (b) asexual Propagation - Merits and Demerits. types of asexual propagation	20%
	MCQ 10 questions from unit 1 To 4	20%
		100%

Suggested Readings

ફળ અને ફૂલ – સરદાર સ્મૃતિ કેન્દ્ર જુનાગઢ

ફળ વિશેષાંક – કૃષિ ગોવિદ્યા, આનંદ એગ્રિકલ્ચરલ યુનિવર્સિટી

શાકભાજી વિજ્ઞાન - સરદાર સ્મૃતિ કેન્દ્ર જુનાગઢ

Level U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Cre dit	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Durati on
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Major Course	BR23MJ 1AD1	Importance Of Animal Husbandry	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.

Course Objectives: હેતુઓ	વિદ્યાર્થીઓને પશુ વિશેની સમજ કેળવવી વિદ્યાર્થી પશુપાલનનું મહત્વ જાણે વિદ્યાર્થી દૂધ ઉત્પાદન વિશે જાણે વિદ્યાર્થી ડેરી ટેકનોલોજી વિશે જાણે
--------------------------------	--

Unit	Description	Weightage
૧	૧) દૂધ ઉત્પાદન અને તેના પર અસર કરતાં પરિબલો ૨) દૂધની વિવિધ બનાવટો અને બનાવવાની રીતો ૩) દૂધની બનાવટોની વેચાણ વ્યવસ્થા ૪) દૂધ ઉત્પાદનનું મહત્વ	૨૦ %
૨	૧) પશુ સુધારણામાં સાવધન ૨) કૃત્રિમ બીજદાનની રીતો ૩) કૃત્રિમ બીજદાન કરતી વખતે રાખવાની કાળજી ૪) કૃત્રિમ બીજદાનનું મહત્વ	૨૦ %
૩	૧) ગાય આધારિત ખેતી ૨) પશુ પેદાશોની ભૂમિકા ૩) ખેતીમાં પશુપાલનનું મહત્વ ૪) ગાય આધારિત જૈવિક ખાતર અને કીટ નાશક બનાવવાની પદ્ધતિ	૨૦ %
૪	૧) ડેરી ટેકનોલોજી પરિચય ૨) ડેરીનો વિકાસ ૩) ડેરી ટેકનોલોજીનું મહત્વ ૪) ડેરી ટેકનોલોજીનો ખ્યાલ	૨૦ %
	ઉપરના ચાર યુનિટમાંથી ૧૦ MCQ હેતુલક્ષી/વૈકલ્પિક પ્રશ્નો પુછાશે	૨૦ %
ટોટલ		૧૦૦ %

સંદર્ભ ગ્રંથો

1. પશુ વ્યવસ્થા - દવે.અરુણભાઈ ડી -યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ
2. ડેરી વિજ્ઞાન - જોશી .એચ .સી -યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડઅમદાવાદ ,
3. ડેરી ઉદ્યોગ જુનાગઢ કૃષિ -યુનિવર્સિટી
4. કૃષિ ગોવિદ્યા અને ગોદર્શન માસિક

Level 1 U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Cred it	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Durati on
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Major Course	BR23MJ1 AD2	Domestic Animals & Cattle Breeds	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.
	Minor Course	BR23MN 1AD1	Domestic Animals & Cattle Breeds	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.

Course Objectives: ಓಜ್ಜುಯಿ	(1) To understand importance of domestic animals in human life. (2) To know the contribution of animals in Indian economy. (3) To know cattle rearing. (4) To identify different breeds of foreign and indigenous breeds of cattle. (5) To understand contribution of buffaloes in milk production and breeds.
----------------------------------	--

Unit	Description	Weightage
1	Origin and Domestication of Animals. Zoological Classification of Common domestic animals.	20%
2	Contribution of animals in human development and development of rural and National economy, Importance of Animal husbandry Classification of feeds and fodders, care during feeding.	20%
3	Classification of Cattle breeds of India and their Characteristics Classification of some foreign Cow breeds and their Characteristics Importance cow breeds and its classification & characteristics Importance buffalo breeds and its classification & characteristics Cross-breeding and a cross-breed cow its advantages and Disadvantages	20%
4	Contribution of animal Husbandry business to rural employment & Development Silage making: methods and its advantages – disadvantages.	20%
	MCQ 10 questions from unit 1 To 4	20%
		100%

Suggested Readings

- (1) "Pashu Vyavastha" (Gujarati) - A.D. Dave & Lakshman Patel
- (2) "Viyavaharu Gopalan" (Gujarati) – Krushnalal Shukal
- (3) "Pashu Sanvardhan" (Gujarati) - R.K. Shukla
- (4) Animal Gynaecology and Veterinary Obstetrics - part 2 and 3 - S.B. Kodagali& B.K. Bhavsar
- (5) A Text book of Animal Husbandry - G.C. Banerjee
- (6) A Hand Book of Animal Husbandry – ICAR

Level I U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Cre dit	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Durati on
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Major Course	BR23MJ 1RE1	Community Development Program	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.

Course Objectives: हेतुओ	<p>विद्यार्थीओ समुदाय विशेषी समज डेणववी</p> <p>विद्यार्थी विकासना माणभानुं महत्व जाणे</p> <p>विद्यार्थी बागायती पाको विशेषे जाणे</p>
--------------------------------	--

Unit	Description	Weightage
१	<p>१) सामुदायिक विकासनी भ्याल अने व्याख्या</p> <p>२) सामुदायिक विकासनुं माणभुं</p> <p>३) ग्राम कक्षाये सामुदायिक विकासनुं माणभुं</p> <p>४) तालुका कक्षाये सामुदायिक विकासनुं माणभुं</p> <p>५) जिल्ला कक्षाये सामुदायिक विकासनुं माणभुं</p>	२० %
२	<p>१) जिल्ला स्तरे थतां स्तरे ग्रामविकास व्यवस्था</p> <p>२) जिल्ला ग्राम विकास येजन्सी</p> <p>३) जिल्ला ग्राम विकासनुं माणभुं</p> <p>४) जिल्ला ग्राम विकासना हेतु</p>	२० %
३	<p>१) ग्रामीण समुदायना विकास माटेनुं व्यवस्थापन</p> <p>२) द्रायबल डेवलोपमेन्ट</p> <p>३) रण विस्तार कार्यक्रम</p> <p>४) पहाडी विस्तार कार्यक्रम</p>	२० %
४	<p>१) सामुदायिक विकास माटेना बिनसकारी संस्थाओ</p> <p>२) सामुदायिक विकास माटेना बिनसरकारी संस्थाओ द्वारा थतां प्रयत्नी</p> <p>३) भारतमां सामुदायिक विकासयोजनाओनी सङ्गताओ, मर्यादाओ</p> <p>४) IRDP - छन्टिग्रेडेड रुरल डेवलोपमेन्ट प्रोग्राम</p>	२० %
	<p>उपरना चार युनिटमांथी १० MCQ हेतुलक्षी/वैकल्पिक प्रश्नी पुछाणे</p>	२० %
टोटल		१०० %

સંદર્ભ ગ્રંથ

૧ સામુદાયિક સંગઠન – લેખક રન્નાદે પ્રકાશન – અમદાવાદ

૨ સામુદાયિક સંગઠન – લેખક બુટાની એમ. જી./ ચિરાગ પટેલ

Level U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Cre dit	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Durati on
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Major Course	BR23MJ1 RE2	Introduction to Rural Extension 1	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.
	Minor Course	BR23MN 1RE1	Introduction to Rural Extension 1	04	11/30	07/20	18/50	-	36/100	120 Mins.

Course Objectives: હેતુઓ	<p>વિદ્યાર્થી વિસ્તરણ વિષયનો પરિચય કેળવે છે.</p> <p>વિદ્યાર્થી વિસ્તરણ વિશેના જગત ને ઓળખે છે.</p> <p>સમગ્ર જ્ઞાન અને માનવજાતના વિકાસમા વિસ્તરણ વિષયનું યોગદાન જાણે છે.</p>
--------------------------------	--

Unit	Description	Weightage
1	<p>વૈદિક શિક્ષણ – અર્થ, ખ્યાલો</p> <p>વૈદિક શિક્ષણ - જરૂરિયાત અને મહત્વ</p> <p>અવૈદિક શિક્ષણ – અર્થ, ખ્યાલો અને મહત્વ</p> <p>અવૈદિક શિક્ષણ - જરૂરિયાત</p>	20%
2	<p>વિસ્તરણ – અર્થ, ખ્યાલ</p> <p>વિસ્તરણનું મહત્વ,</p> <p>વિસ્તરણનું કાર્યક્ષેત્ર,</p> <p>વિસ્તરણની અગત્યની પદ્ધતિઓ અને તેની અસરો</p>	20%
3	<p>વિસ્તરણ – અગત્યના સિદ્ધાંતો અને ફિલોસોફી</p> <p>વિસ્તરણ કાર્યમાં દ્રશ્ય - શ્રાવ્ય સાધનોનો પરિચય</p> <p>દ્રશ્ય – શ્રાવ્ય સાધનોનો વિસ્તરણ કાર્યમાં ઉપયોગ</p> <p>દ્રશ્ય – શ્રાવ્ય સાધનોનું મહત્વ</p>	20%
4	<p>વિસ્તરણ કાર્યના ઉદ્દેશો</p> <p>વિસ્તરણ કાર્યકરના ગુણો અને લક્ષણો</p> <p>ગ્રામ વિકાસમાં વિસ્તરણ શિક્ષણની ભૂમિકા</p> <p>ગ્રામ વિકાસમાં વિસ્તરણ શિક્ષણનું મહત્વ</p>	20%
5	MCQ 10 questions from unit 1 To 4	20%
TOTAL		100%

Suggested Readings

ગ્રામ વિકાસ – બાબુભાઈ આવરણી

કૃષિ વિસ્તરણ શિક્ષણ – બાબુભાઈ આવરણી

ભારતમા ગ્રામ વિકાસ – બાબુભાઈ આવરણી

વિસ્તરણ શિક્ષણના મૂળ તત્વો – ધીરજ ધકાન્

સામુદાયિક વિકાસ અને કૃષિ વિસ્તરણ – ધીરજ ધકાન્

Level U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Credit	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Duration
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Multi Discipline - MDC	BRS23 MD101	Social, Religious & Political History of India	04	18/50	-	18/50	-	36/100	120 Mins.

Course Objectives: હેતુઓ	<p>A student upon completion of this course:</p> <p>Knows about past and history of India.</p> <p>Knows about various dynasties which ruled India across ages.</p> <p>Knows about colonization, European influence, and modern adaption in societal culture.</p> <p>Knows about freedom struggle and fundamental concepts thereof.</p> <p>Knows about social, environmental, and religious reforms in India.</p>
-----------------------------	--

યુનિટ	વિગત	ગુણભાર
1	Political History of India Harappan & Indian Velly Civilization, Vedic Period, Janapadas, Jain & Buddhism, Major Dynasties (Mauryas, Kushan, Guptas, Pallava, Chaula, Chalukya, Chalukyas of Gujarat, Mughals, Marathas)	20%
2	Colonization, Mutiny of 1857, Social Reforms, Struggle for Independence and major events of freedom struggle, Some Important Events in Modern Indian History	20%
3	History of Reforms in India Social Reformers: Dayanand Saraswati, Raja Rammohan Roy, Keshav Chandra Sen, Ishwarchandra Vidyasagar, Jyotiba Fule, Dr. B R Ambedkar, Govind Ranade,	20%
4	Environmental Reforms: Baba Apte, Sundarlal Bahuguna, Medha Patkar Religious Reformers: Kabir, Swami Vivekanand, Ani Besant, Sri Aurobindo, Ravidas, Govind Guru	20%
5	MCQ 10 questions from unit 1 To 4	20%
		100%

Reference Book:

A Brief History Of India, M K Barnwal

Ancient Social History, Romila Thapar

A History of India Series, Romila Thapar

India through Ages, Jadunath Sarkar

ભારત નો ઇતિહાસ, ડો ડી એમ ભદ્રેસારિયા

Argumentized Indian, Amartya Sen

India's Struggle for Independence, Bipin Chandra

History of Modern India, Bipin Chandra

India after Gandhi, RC Guha

Makers of Modern India, RC Guha

Level UG	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Cred it	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Durati on
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Ability Enhance ment – AEC	BRS23A E101	English	02	9/25	-	09/25	-	18/50	60 Mins.

Course Objectives: ಹೆಸರು	<ol style="list-style-type: none"> Learns basic grammar, vocabulary of English Language. Comprehends simple essay, paragraphs, letter and applications. Develop ability to read, comprehend and answer short questions and engage in short talks. Develops reading, writing and speaking skills in English. .
--------------------------------	---

Unit	Description	Weightage
1	Stories – The Gift of the Magi, O Henri, Too Dear! Tolstoy, "An Astrologer's Day", R K Narayan	25%
2	Comprehension: (a) Paragraph Writing (b) Letter Writing (c) Application Writing	25%
3	Grammar: (a) Parts of Speech (b) Active & Passive Voice (c) Direct & Indirect Speech (e) Tenses (f) Spellings (g) Synonyms (h) Antonyms	25%
	MCQ 05 questions from unit 1 To 3	25%
TOTAL		100%

Reference Books:

1. Wren and Martin High school English Grammar
2. Word Power Made Easy
3. Text of:
  - a) The Gift of the Magi, O Henri
  - b) Too Dear! Tolstoy, and
  - c) An Astrologer's Day, R K Narayan

Level U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Credit	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Duration
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Skill Enhancement / Internship - SEC	BRS23S E101	Field Work	02	-	09/25	-	09/25	18/50	60 Mins.

Course Objectives: હેતુઓ	<p>૧) વિદ્યાર્થીઓને ક્ષેત્રની સમસ્યાઓ, નવીન પ્રયોગો, આધુનિક ટેકનોલોજી વિષે જાણકારી મેળવી શકે છે.</p> <p>૨) વિદ્યાર્થીઓમાં કુશળતાઓની ક્ષમતા વિકસાવી શકાય.</p> <p>૩) ગ્રામ કાર્યકાર તરીકે વિકસિત થશે.</p> <p>૪) થીયરી માટે ક્ષેત્રકાર્ય મદદરૂપ થશે.</p>
-----------------------------	---

Unit	Description	Weightage
1	<p>૧) એક અઠવાડિયાના ૧ (એક) દિવસ ગ્રામીણ ક્ષેત્રમાં ક્ષેત્રકાર્યમાં જવાનું રહેશે.</p> <p>૨) એક દિવસનું ૫ (પાંચ) કલાક પ્રમાણે ક્ષેત્રકાર્ય કરવાનું રહેશે</p> <p>૩) દરેક વિદ્યાર્થીઓએ કોલેજના અધ્યાપકના માર્ગદર્શન હેઠળ ક્ષેત્રકાર્યના દૈનિક અહેવાલ બનાવવાના રહેશે.</p> <p>૪) સેમેસ્ટરના અંતે સત્રાંત અહેવાલ બનાવવાનો રહેશે.</p> <p>૫) કોલેજ કક્ષાએ ક્ષેત્રકાર્ય સંબંધિત વર્કશોપ, ટ્રેનીંગનું આયોજન કરવાનું રહેશે.</p> <p>૬) ફિલ્ડ વર્કમાં પ્રગતિશીલ ખેડૂતોની મુલાકાત, તેમની ખેતીનો પ્રકાર, આયોજન, આર્થિક ઉપાર્જન વગેરેની માહિતી મેળવવાની રહેશે. ઓર્ગેનિક ખેતી, યોગેશ્વર કૃષિ, ગાય આધારિત કૃષિ, સજીવ ખેતી, રોકડીયા પાક લેતા તથા ટપક સિંચાઈ જેવી આધુનિક પદ્ધતિ અને યંત્રિકીકરણ જેવા વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિથી ખેતી કરતાં ખેડૂતોની કેસ સ્ટડી કરવાની રહેશે.</p>	100%

Level U.G	Course Group & Paper no	Uni. Paper code	Course / Paper Title	Credit	Internal Marks		External Marks		Total Marks	Paper Duration
					Theory	Practical	Theory	Practical		
BRS	Value Added - VAC	BRS23V A101	Yoga, yurveda & Holistic living	02	09/25	-	09/25	-	18/50	60 Mins.

Course Objectives: હેતુઓ	<ol style="list-style-type: none"> 1. Students learn about yoga and ayurveda heritage. 2. Students learn about practical yoga and applies it in day-to-day life. 3. Students learn about Ayurveda and Naturopathy and can use basic home remedies for common health problems. 4. Students learn to manage life and adapt to personality traits helping to live a better life.
-----------------------------	---

Unit	Description	Weightage
1 Yoga	Patanjali Yogsutra, Overview, Definition, Importance of Yoga Yoga – History, Objectives, General Guidelines Psychological aspects leading to origin of Yoga Common Yoga Practices, Bandha Mudra, Shatkarma/Kriya, Meditation	25%
2 Ayurveda & Naturopathy	Origin of Ayurveda, Some classic texts in Ayurveda (Charak, Sushrut, Ashtang Hriday, Bhavprakash, etc.) Fundamental Concepts in Naturopathy, Some basic / Home Remedies	25%
3 Holistic Living	Mind, Body, Soul, Spiritual Wellness Dharma & Traits: Satya, Ahimsa, Asteya, Aparigraha, Brahmacharya, Dan, Daya, Paritrana, Hitvachana, Aspriha, Shraddha, Paricarana, Priyavachana, Harmony with Society, Harmony with Nature	25%
	MCQ 05 questions from unit 1 To 3	25%
TOTAL		100%

References:

Patanjali Yog Sutra, B K Ayangar
 Patanjali Yog Sutra, Vivekananda, Swami
 The Basic Principles of Yoga, Singh, Singh, Anand
 Yog Parichay, M S Molia,
 Yogasane Swasthaye, Acharya Bhagwandev
 Ayurved Ni Bhet, Sanjiv Shah
 આયુર્વેદ, મિહિર વોરા
 ઘર ગથ્યુ ઉપચારો, સરોજ રાહોડ
 કુદરતી ઉપચાર, ડો નીલેશ જોશી
 Spirituality and Holistic Health, Akbar Husain

Secrets of Naturopathy & Yoga B B Goyal
Naturopathy, Vikas Khatri